

מפניני הפרשה - מאמר

המתעבים על ריב לא להם

משה רבינו ע"ה נצטווה לנקום נקמת ישראל במדיין, להשיב להם גמולם בראשם על שהחטיאו את ישראל וגרמו למגיפה שהרגה עשרים וארבעה אלף, והנקמה זו הייתה גורפת ומושלמת.

בקרוב בע"ה תושלם הגאולה, והקב"ה יחשוף זרוע קדשו וינקום לעינינו את נקמת דם עבדיו השפוך. כמו שכתוב בתורה: "הרנינו גויים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכיפר (יטהר) אדמתו עמו" (דברים ל"ב - מג). על כל חלל, על כל פצוע, על כל אנהה וצער יבוא נקם ושילם. ובכך נזכה למה שאנו מייחלים בכל יום בתפילתנו: "ראה נא בעוונותינו וריבה ריבוננו...". "וכל הזדים כרגע יאבדו, וכל אויבך וכל שונאיך מהרה יכרתו".

אבל בעניין הנקמה במדיין יש להבין: הרי המואבים הם שהחלו: "ויחל העם לזנות אל בנות מואב" (פרק לא' ב'). הם קראו לבלעם והם שהפקירו בנותיהם כדי להחטיאו את ישראל, והמדיינים רק נסחפו אליהם, מדוע אם כן פסחה הנקמה על מואב וניתכה כמלוא עוזה על מדיין? משיב על כך רש"י: "שהמואבים נכנס לדבר מהמת יראה, שהיו יראים מבני ישראל שלא היו בוזים אותם אבל המדיינים נתעברו על ריב לא להם". ומסר בזה ברור. מיסודות אמונת ישראל הוא שהקב"ה משלם שכר על כל מצווה ומעניש על כל עבירה, ומוכא במסכת בבא קמא נ. שכל האומר שהקב"ה וותרן, וותרו חייו. אבל הומרת העונש מדורגת ומתחשבת בחומרת העבירה, בגודל הניסיון, בדרגת האדם החוטא ובכוונתו, בחישוב מדויק של אלוקי המשפט.

לדוגמא: לגבי השקר, מוכא במסכת סוטה מב. "כת שקרנים אינה רואה פני שכניה, שנאמר: דובר שקרים לא יכון לנגד עיני". אבל לפעמים אדם משקר מחמת אי נעימות. אמש היה עייף ולכן לא השתתף בשמחת אחד ממתפללי בית הכנסת. כשהוא פוגש את בעל השמחה, מה יאמר? אם איש אמת הוא, לא יאמר כלום, ואי הנעימות שהוא חש היא תשלום על עצלותו. אבל אם אינו מקפיד כל כך על האמת, ימציא איוו פגישת עסקים שנפלה בדיוק באותו זמן וכדומה כיד דמיונו. מקלם השקר הוכיח שאינו גיבור הכובש את יצרו ושהוא מאלו שהם ברשות ליבם ומכוחם מכריעתם. אין ספק שעשה מעשה שלילי, ואם לא יעשה על כך תשובה ישלם, אבל יתחשבו במבוכה.

אבל מדהים הוא קלות דעת שקנתה שביטה, להפריח "שקרים לבנים", כאלו שאינם מוזיקים לאיש וזלת לנפש המספר! לשקר סתם כך, כדי לייפות דברים, להרוג מהאמת. זה נראה חסר משמעות, אבל העונש על כך חמור מאוד, מדוע? כי לא הייתה כל מצוקה או צורך לשקר. מבאר רבינו יונה בשערי תשובה לגבי "כת שקרנים", שאינה רואה פני שכניה. על "המשקר בסיפור הדברים אשר שמע, ומחליף מקצתם במתכוון, ואין לו תועלת בשקריו, ולא הפסד לזולתו, אבל כה משפטו מאהבתו שקר מדבר צדק סלה, ופעמים שהוא בודה מלבו סיפור הדברים כולו. והאיש הזה, גדול מאוד עונשו בעוון פניו ואהבת השקר, ויכבד עוונו, כי יאהבהו לבלי תועלת!"

זה היה המאם של המדיינים שהתעברו על ריב לא להם, ולכן נענשו בכל חומר הדין! כיוצא בזה, אם יש ריב בין שניים - והם מדברים האחד בגנות השני, ועוברים על איסורי דיבה ולשון הרע, ודאי יענשו, אבל יקלו בעונשם מחמת רגשותיהם והקפדתם. אך השומעים, אם יעבירו הלאה את הדברים, נמצאו מתעברים על ריב לא להם, ויענשו הלילה שבעתים!

בין אדם לחבירו

כאשר זקוקים למידע על אדם ומבררים עליו, צריך להבהיר זאת במפורש למי שפונים אליו. לכן אם חייב פלוני לברר על אדם מסוים, על משפחה, על קהילה, על בית ספר או ישיבה, כשהוא עומד לפני החלטה חשובה, אך אין הוא הפיץ שאחרים ידעו על תכניותיו, אסור לו לגלגל את השיחה עם אחרים כדי להוציא מהם ידיעות שיש בהן דברי גנאי או נזק אפשרי, זאת מפני שהמספר אינו יודע שדיבורו עשוי להביא תועלת, הריהו חוטא בדיבור לשון הרע, ואדם זה השומע, אשר גרר אותו לשיחה זו הוא המחטיאו.

שואל ומשיב

שאלה: שמיעת נגינה בסעודות מצווה וממכשיר השמליים בבין המיצרים?

תשובה: מותר לשיר שירי שמחה בסעודות מצווה, למשל בסעודת ברית מילה, פדיון הבן ושבע ברכות. וכן מותר לקיים שמחה בר מצווה ובת מצווה, כיום שהגיעו למצוות. נחלקו הפוסקים לגבי מקום שרגילים תמיד להזמין נגנים לסעודת מצווה. ונראה שמקום שרגילים תמיד להזמין תזמורת לשמחת בר מצווה, מותר להזמין תזמורת. אלא שאם ישנם שמזמינים שני נגנים ויש שמזמינים שלושה נגנים, בשלושת השבועות נכון להזמין שני נגנים. וכן הדין בכל שמחות של מצווה, שהולכים לפי המנהג בכל השנה.

ומשהגיע חודש אב אין להזמין תזמורת לשום שמחה, ואין להשמיע ממכשיר אלקטרוני שירי שמחה. ורק את השירים הנוגעים לשמחת המצווה מותר לשיר בפה. ומותר לרקוד מעט במעגל, כנהוג לרקוד בשמחת ברית מילה. להתנים ספרדים המתחתנים עד ראש חודש אב, רשאים להזמין להתנותם תזמורת רגילה, שאין שמחת חתן וכלה בלא כלי זמר. ואף מי שנהג שלא להתחתן בימים אלו יכול להשתתף ולרקוד בשמחתם, שזוהי שמחה של מצווה.

יש אומרים שכמו שאסור לשמוע כלי זמר בהופעה היה בשלושת השבועות, כך אסור לשומעם דרך מכשירי השמל ביתיים, ורק שמיעת שירים בלא ליווי של כלי זמר מותר בספירת העומר ובשלושת השבועות. וכן הורו רוב מגדולי הפוסקים. אולם יש שהקילו לשמוע בימים אלו כלי זמר דרך מכשירים השמליים, מפני שמה שאסרו האחרונים הוא דווקא שמיעת הופעה היה של נגנים, שיש בזה הניגון, אבל בשמיעת כלי זמר דרך מכשירים השמליים אין כל כך הניגון. ואמנם, כשהחלו לייצר את מכשירי הרדיו והטייפ הראשונים, היתה שמחה בשמיעת הניגונים דרכם, אולם כיום שהכל רגילים לשמוע בכל עת מוזיקה על ידי מכשירים השמליים, אין בזה כל כך שמחה, וממילא אין איסור לשומעם בשלושת השבועות. ובספר פניני הלכה כתב: שמעתי מאבי מורי, שלא רק שמותר להשמיע שירים עצובים על החורבן בליווי כלי זמר דרך הרדיו בתשעת הימים אלא שיש בזה מעלה, שע"י כך הלכות מתעוררים יותר להתאבל על החורבן. (מבוסס על פניני הלכה)

מפניני הפרשה - רעיון

מה בין עשו ליעקב

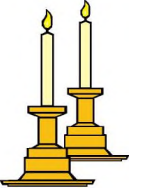
כשהזרו פיקודי החיל ממלחמתם נגד מדין בה הותירו בחיים את בנות מדיין ולקחום בשבי, מעיר להם משה רבנו ואומר: "הן הנה היו לבני ישראל בדבר בלעם למסר מעל בה' על דבר פעור (פרק לא' - מז) המוסר הטבעי יסוד מיוסד הוא לבנין עולם. ואכן אחרי המבול עמדו אומות העולם וגדרו את עצמן מן העריות. והנה בא נביא הגויים, שאמור להרבות קדושה באנושות ומשיא עצה להרבות זנות ולהקריב את העם ע"י ערעור מוסדות המוסר שלו. האם זה מקרה? כתוב: "ושם האשה המוכה המדיינית - כזבי בת צור, ראש אומות בית אב במדיין הוא" - הפקירו בת מלך כדי להחטיאו את ישראל! שאלו המלך היה בעל בעמיו, איש בנימין נחבא אל הכלים, כמה גדלה צניעותו, ועד היכן הגיעה מידת צניעותו. מיכל בת שאול מעירה לדוד המלך על הצורך בצניעות יתירה, כיצד? התשובה היא שכך ראתה בבית אבא, זה שכלל לא התעתד למלכות. דבר זה מוכיח איך היה חינוכן של בנות ישראל. ענין פילגש בגבעה, שהסעיר את העם, אף הוא יוכיח.

בפרשתנו מראה התורה את הצד השני של המטבע - מצב הצניעות באומות העולם, הריקבון המוסרי במהנם. פרשת בלעם, מוכיחה כיצד השתמשו גויים בכוחם הרוחני, כיצד נהגו נביאים וממילא כיצד נהגו כל אלה ששמותיהם לא נתפרשו, המוכיחה את המצב המוסרי אצל הגויים, ומשמשת תשובה ניצחת לכל השואלים על מהות בחירת ישראל. המתאוננים והמתאווים, המרגלים והמעפילים - כל אלה הם כאין וכאפס לגבי עומק הרע המתגלה בפרשת בלעם. משה ספרא רבא דישאל, כתב ספרו ופרשת בלעם, למען ידעו דורותינו כי "חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו - ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר".

נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:	נר ה' נשמת אדם, גיליון זה מוקדש לעילוי נשמת:
סולטנה בת לאה כהן ע"ה	רחמים בן שוקרולה דרשן ע"ה
שרית בת אורנה ואברהם פריגל ז"ל והי"ד	יוסף אבישב בן מיכל אסתר עמיחי ע"ה
אודה דינה וטורי בת כיריה ע"ה	עזרא בן תמר פרץ ע"ה
אורנה בת מרים פריגל ע"ה	ר' אליהו בן שמואל ושרה בנומו ז"ל
אסתר בת מרים כהן ע"ה	אסתר בת מרים כהן ע"ה
מלכה בת יצחק צבי פרנקל (לקסמברג) ע"ה	יהונתן בנימין בן שאול ושרה רבקה אהרן ע"ה

חשמונאים (שעון קיץ)

כניסת השבת: 19:22
יציאת השבת: 20:22
זמן רבנו תם: 20:59

שבת קודש פרשת מטות שבת מברכין מפטירים:

"דַּבְּרֵי יְרֵמְיָהוּ בֶן הַלְקִיָּהוּ"
(ירמיהו פרק א' פסוק א')

פרסומים תורניים
בהלכה, הגות, אגדה ופרשת שבוע
ע"ש ששון בן שמחה לבית בוחניק ז"ל

מהלכות בין אדם לחבירו מבוסס על מקורות בתלמוד ובפוסקים

בין אדם לחבירו הקדמה

על הפסוק במיכה פרק ו' - ח': "הַגִּיד לָךְ אֲדָם מִה פֹּזֵב וְיָמָּה ה' הוֹרֵשׁ מִמֶּךָּ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת תָּהֶּן וְהִצַּנֵּץ לָבֶטֶחַ עִם אֲלֹקֶיךָ: דַּרְשׁוּ חו"ל בְּתַנּוּא דְבֵי אֲלִיָּהוּ: כִּךְ אָמַר לְהַם הַקַּב"ה לְיִשְׂרָאֵל: בְּנֵי אַהֲוָבִי! כְּלוּם חֲסַרְתִּי דָבָר שְׂאִבְקָשׁ מִכֶּם? וְמָה אֲנִי מִבְקָשׁ מִכֶּם? אַלֵּא שְׂתַּהוּוּ אֹהֲבִים זֶה אֶת זֶה וְתַהוּוּ מִכְבָּדִים זֶה אֶת זֶה וְתַהוּוּ יִרְאִים זֶה מִזֶּה, וְלֹא יִמְצָא בְכֶם עֵבִירָה וְגוֹל וְדָבָר מְכַוֵּעַ, שְׂלֵא תַבְוֹאוּ לִידֵי פְסוּל מְעוּלָם, לְכַךְ נֹאמַר: "הַגִּיד לָךְ אֲדָם מִה פֹּזֵב וְיָמָּה ה' הוֹרֵשׁ מִמֶּךָּ כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וְאַהֲבַת תָּהֶן וְהִצַּנֵּץ לָבֶטֶחַ עִם אֲלֹקֶיךָ:

מִצְוֹת אַהֲבַת הַחֲבֵרִית, אֵינן יְסוּדָה אִישׁי מוֹסְרֵי, אֵף לֹא חֲבַרְתִּי תוֹעַלְתִּי וְאֵף לֹא לְאוֹמֵי מְבוּבֵן הַשְּׂמָחִי שֶׁל מוֹשֵׁג זֶה, אַלֵּא נְשֻׁמְתִי. הַנְשֻׁמָּה הַכְּלָלִית שֶׁל הָאוּמָה הַיִּשְׂרָאֵלִית הִיא הַרְקַע לְמִצְוֹתָהּ זֶה, הִיא סוּדָה וְיִסוּדָה. וּמִכֵּאן שֶׁהַמַּעַם שֶׁל הַמִּצְוֹת וְאַהֲבַת לְרַעְיָךְ בְּמוֹךְ הוּא, מְפַנֵּי שְׂכָל אֶחָד כְּלוֹל בְּשְׁנֵי וּמוֹשֵׁלִים אוֹתוֹ וְכָל נְשֻׁמֹת יִשְׂרָאֵל כְּלוּלוֹת יַחַד.

רַבִּים מְדַבְּרִים עַל אַהֲבַת הַחֲבֵרִית כְּלָל וְאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל כְּפַרְט, וּמְטִיפִים לַעֲרֵךְ גְּבוּהָ זֶה בְּכָל פֶּה וְמַעַל כָּל דוֹכֵן וְבִמְהָ, וְאִכָּן יֵשׁ חֲשִׁיבוֹת רַבָּה לְדִיבּוּרִים יְפִים אֵלוֹ, וְאֵינן הַקַּב"ה מִקְפָּח שֶׁכֶּר שִׂיחָה נְאוּהָ, וְכֹאשֶׁר בְּנֵי אָדָם מְשִׁיחִים כָּל שְׂעָה עַל אַהֲבַת הַחֲבֵרִית, הֵרִי הֵם מְבַשְׂמִים אֶת הָאוֹוִיר וּמוֹעֲדִים וּמְרַחֲבִים אֶת הַנְּשִׁימָה. וְעוֹלָה הַתְּקוּוּהָ שֶׁסּוּף הַדִּיבּוּרִים הַנֵּאִים הַלְוִית הוֹדְרִים לְנַפְשׁ מִתַּפְשָׁטִים בְּתוֹכָהּ וְנִסְפָּגִים בָּהּ וּבּוֹקְעִים וְקוֹרְנִים הַיִּמְנָה אֶל הַחַיִּים.

אוּלָם כָּל זֶה אֵינִי אַלֵּא מַעֵט, וְכַדִּי שְׂאָדָם יַצִּיחַ לִישׁוּעַ בְּלִבּוֹ אֶת הָאַהֲבָה, יֵשׁ הַכְּרָח בְּפַעֲלָה מוֹקֵדֶמֶת שֶׁל עַקִּירַת הַשְּׂנֵאָה בֵּין אָדָם לְזוּלָתוֹ. יֵשׁ הַשְּׂנֵאָה אֶת הַשְּׂנֵאָה כְּדַבֵּר הַמְּכַוֵּעַ בְּיוֹתֵר הַחוֹתֵר תַּחַת יְסוּדוֹת הַקִּיּוּם הַאֲנוּשִׁי וְהַלְאוּמִּי.

בין אדם לחבירו - הונאת דברים פרטי הלכות

א. אדם המוכיח את חבירו על מעשה שלילי שעשה, צריך להשתדל להוכיחו בצניעה. אולם גם אז יזהר שלא להכלים אותו, מפני שאיסור הלבנת פנים הינו גם בצניעה וגם בעת תוכחה, ומכאן נלמד קל והומר על האיסור לפגוע בו שלא במקום התוכחה. יש להדגיש שחויב זה הוא גם בהקשר לילדים בבית ותלמידים בכיתה.

ב. כאשר יושבים חברים יחד, למרבה הצער הדבר מצוי ש"עוקצים" את אחד מהנוכחים ונהנים יחד מן העקיצות ומתכבדים בקלונן, ובמיוחד שכיח הדבר במסיבות פורים, אפילו שעושים כן דרך הצחוק הרי זה הונאת דברים והלבנת פני חבירו ברבים, וגם אם אותו אדם מען שלא נפגע, יתכן שאמר זאת מכורח הנסיבות ואולם בלבו פנימה הוא מצטער.

ג. לעיתים בשיעור וכדומה מישחו אומר דבר שטות, אסור לנוכחים להביט לראות מי הדובר, מפני שע"י כך מלבינים פניו ומתכבדים בקלונן.

ד. שליח ציבור או קורא בתורה שמעו, יש להעמידם על טעותם בדרך כבוד. ה. יש להזהר לא לכנות שם רע לחבירו, ואם מתכווין לביישו בכינוי זה, אסור לכנותו בכינוי זה גם אם חבירו הגיל באותו כנוי.

ו. שני בני אדם המשוהחים בינים ובא אדם שלישי ומתחיל לדבר עם אחד מהם ומתעלם מן השני הרי הוא פוגע בכבוד השני ומצער.

א. העוקף את התור בכנס באוטובוס וכדומה, הרי הוא מצער את חברות ומביאם לידי כעס ושנאה, ולעיתים גם גורם בזה להפסד ממוני לעומדים בתור, עקב הזמן הנוסף שעליהם להמתין בתור.

ה. אדם המשוהח עם חבירו, ובאמצע שיחתם מתקשרים במלפון לאחד מהם, אם יענה למלפון וישוחח עם מי שהתקשר אליו, יגרום בזה לחבירו צער לחבירו אשר ממתין לו, לכן הנכון הוא שלא יענה למלפון ויחזור לזה שהתקשר אחר כך, ואם זו שיחה חשובה, יבקש את סליחת חבירו, ויענה לשיחת המלפון בקצרה ככל שניתן.

ט. המעשן סיגריות, מלבד הנזק שגורם לעצמו, יש לו להזהר בצער ובנזק שגורם לאחרים, ובמיוחד במקומות ציבוריים סגורים כגון באוטובוס, משרדים, חנויות בית המדרש וכדומה. גם המעשן בביתו ראוי לו להזהר ולשים לב אם גורם צער לבני ביתו.

י. אדם המדיף ריח רע מגופו עקב אכילת דבר שריחו רע כגון שום טרי, או מחמת זיעה יתירה וכדומה, עלול לגרום לסביבתו צער רב, ואפילו לגרום לחילול ה'. לכן, יש להשתדל להימנע מאכילת מאכלים המדיפים ריח רע מהפה, סמוך למפגש עם אנשים, ובקיץ יש להזהר מהצטברות ריח רע של זיעה, להקפיד עם מקלחות או להשתמש ב"דאודורנט" וכדומה.

יא. נהג הנהג נהיגה פרועה ומסוכנת, או עוקף ונדהף לפני רמזור, או ככביש צר, מלבד שמסכן את חייו והיו אחרים (ולעיתים ניתן להכניסו לגדר "רוחף"), הרי הוא מצער ומכעיס בזה את חברות.

יב. אסור להזכיר לאדם שהוא בעל תשובה את מעשיו הקלוקלים לפני שהור בתשובה. וכן אם היו יסורים באין עליו אל יאמר כדרך שאמרו חבריו לאויבו: "זכור נא מי הוא נקי אבד".

יג. אדם שמראהו החיצוני מכווער, או שהוא בעל מום, או שיש בו או באחד מבני משפחתו, היסרון כלשהו אסור לומר לו: כמה מכווער אתה או ראה מומך והסרונוך או הסרון אשתך ואבותיך.

יד. אם אבד איזה חפץ בבית, על בעל הבית להזהר לא לעשות המולה על כך ליד אורחיו, אפילו אם יש מקום לחשוד אותם, מפני שבזה גורם להם צער על לא חכם בכפם, אלא יחפש את האבידה בשקט וצניעה.

טו. על האורח להזהר שלא לגרום בזמן שהוא מתארח למחלוקות או מריבות וכדומה בין בני הבית, ולא יתנהג בגאווה וגדלות כלפי מארחיו, כגון לספר ולהשתבח בתהילותיו, אלא ינהג כבוד בבעל הבית ובני ביתו, שיחתו תהיה נעימה ויוכיר שבחם של מארחיו.

טז. על מי שגר בבית משותף להימנע מהפעלת מכשירים רועשים, כגון מקדחה וכדו' בשעות שרגילים אנשים לישון. ולא לערוך מסיבה רועשת בביתו בשעה מאוחרת, וכן ראוי שיבקש על כך רשות משכנו.

פינת העורך

"והייתם נקיים מה' ומישראל" (לכ' כב') האור החיים למד מסדר הכתוב: שעל האדם להיות נקי מה', ולאחר מכן נקי מישראל. כלומר אין הרצון למצוא הן בעיני חברות דוחה שום איסור שבתורה הדילה. ועל כך נאמר בתהילת התורה: "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ". להשמיענו סדר הקדמיות: שאין לבטל ענייני השמים, כדי למצוא הן בעניינים ארציים.

ברכות מכל הלב

ברכות רבות ומעומק הלב וברכת מזל טוב לרב ויקמור ומיכל שור היו' ולכל בני משפחותיהם לרגל הולדת בנם יהונתן היו' והכנסתו בכריתו של אברהם אבינו ע"ה.

יהי רצון שתזכו לגדלו יחד עם כל יוצאי הלציכם באושר, שמחה ונהת לאהבת תורה ויראת שמים, וימצאו הן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.

ברכות מכל הלב

מזל טוב וברכות מעומק הלב לאסף ואפרת הררי היו' לרגל נישואיהם. להם ולמשפחותיהם משפחת הררי היו' ומשפחת טיימסוף היו'.

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים, שתיזכו להקים בית אשר יהיה מלא אהבה ושמחה, נאמן וכשר, המיוסד על יסודות איתנים של אהבת תורה ויראת שמים לתפארת עם ישראל.

אסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא

"שונה הלכות" – הלכה ומקורה

ילקוט יוסף

בספר ילקוט יוסף בהלכות קריאת התורה ובית הכנסת סימן קנא - דיני קדושת בית הכנסת סעיף יא' כתב: **אסור לשבת בבית הכנסת רגל על רגל. משום דהוי כשחץ וגאווה. ואפילו בביתו אין ראוי לישיב כך. ומכל מקום אם כוונתו לתת על רגליו ספר ויהיה הדבר נוח לו לקריאה, מותר, דרחמנא ליבא בעי. ובכל זאת בבית הכנסת אין ראוי לעשות כן, גם כשכוונתו לתת על רגליו ספר וכדומה. ובפרט אם הוא בן תורה...**

הבאת ילדים לבית הכנסת

בספר פסקי תשובות כתב: **"ובשל"ה הקדוש...קרא תגר על המביאים ילדים שלא הגיעו לחינוך לביהכ"נ וביהמדר, שמשחקים ומרקדים ומלכלכים ומחללים על ידי זה את קדושת המקום וגם מבלבלים דעת המתפללים, וגם כי יתבגרו לא יסורו ממנהגם הרע..."**

הכנסת גויים לבית הכנסת

וכמו כן יש לימנע עד כמה שאפשר מלהכניס גויים לבית הכנסת ובית המדרש, ורק משום דרכי שלום או סיבה חשובה ניתן להקל בזה, ולהקפיד שלא ישאו הנכרים סימני טומאתם על בגדיהם דיש בזה משום לא תביא תועבה אל ביתך.

כניסה עם כלי נשק או כלב נחיה לבית כנסת

ילקוט יוסף

בספר ילקוט יוסף קריאת התורה ובית הכנסת סימן קנא - דיני קדושת בית הכנסת, סעיף כד כתב: **"נכון ורצוי מאד שחייל הנכנס לבית הכנסת יכסה את נשקו תחת בגדיו, ולא יראה לחוץ. ואם אי אפשר לו לכסותו, כגון רובה גדול וכדומה, ויש צורך שישא את נשקו עמו, מסיבה בטחונית, וכיוצא בזה, יש להקל להכנס עם הנשק לבית הכנסת לתפילה."**

בסעיף כה' כתב: **"עיוור הרגיל ללכת עם כלב הנחיה, המוליכו ומדריכו ממקום למקום, אין לו להכניס את הכלב לבית הכנסת, וכל שכן בשעת התפלה והלימוד. אלא אם יש לו בית כנסת קבוע שהוא מתפלל שם, יקבעו לו איזה עמוד או מוט מחוץ לבית הכנסת, (בריחוק מה מהפתח) כדי שיוכל לקשור אל המוט את הכלב, בטרם כניסתו לבית הכנסת."**

בסעיף כו' כתב: **"אין להכניס אופניים לבית הכנסת, אפילו אם הוא חושש להעמידם בחוץ מפני הגנבים, שאין זה כבוד בית הכנסת. אבל מותר להכניסם לחדר הסמוך לבית הכנסת, או למטבח והמסדרון."**

העמדת חופה בבית הכנסת

שו"ת פסקי עיואל

בשו"ת פסקי עיואל בשאלות הזמן סימן מט' העמדת חופה בבית הכנסת כתב: **"ולבסוף אני מסכם ואומר, שאין כל היתר לסדר חו"ק בביהכ"נ הואיל וזה אסור מצד עצמו מפני קדושת ביהכ"נ, ומשום בחקותיהם לא תלכו משום חלול כבוד ומורא מקדש, ואסור בהחלט לכל רב לסדר חו"ק בבית הכנסת אפילו אם ע"י כך תקופח פרנסתו..."**

ילקוט יוסף

אבל בספר ילקוט יוסף קריאת התורה ובית הכנסת סימן קנא - דיני קדושת בית הכנסת, סעיף ח' כתב:

"מצד הדין אין כל מניעה לערוך נישואין בבתי הכנסת, ואף שגדולי הדורות שבזמן האחרון בחוץ לארץ בקעה מצאו וגדרו בה גדר, להוציא מלב הרפורמים שהיו מחקים כל מנהגי אומות העולם, וכאן בארצנו הקדושה הסמכות הבלעדית של הדת היא לנאמני תורתנו הקדושה אין לחוש לכך."

בעניין קלות ראש בבית כנסת ובית מדרש

מקור בתלמוד

בגמרא במסכת מגילה דף כה. הובא: **"תנו רבנן: בתי כנסיות אין נוהגין בהן קלות ראש: אין אוכלין בהן, ואין שותין בהן, ואין ניאותין בהם..."** כשיעור זה נעסוק בנושאים כללים הקשורים לאיסור לנהוג קלות ראש בבית כנסת ובית מדרש.

כלי זמר בבית הכנסת ובית המדרש

פסקי תשובות

בתי כנסיות ובתי מדרשות נקראים מקדש מעט. ומשום כך אין לנהוג קלות ראש ובכלל זה גם שהוק והיתול.

"...ולכן אין נכון להראות שמחה יתירה בתי כנסיות ובתי מדרשות, ולכן ראו גדולי הדורות כפירצה רעה מנהג המתחדשים שהיו גותנים דרך קבע איזה כלי זמר בתי כנסיות ובתי מדרשות, ואין נפקא מינא איזה כלי זמר כי הכל בכלל האיסור וכן אין נפקא מינא מתי ינגנו בה, ואף אם ינגנו רק בשעת שמחה יש לאסור, וגם בשטח העזרת נשים. ובלא לקבוע דרך קבע כלי זמר בבתי כנסיות, יש להתיר להביא כלי זמר כשיש שמחה של מצוה כהכנסת ספר תורה ושמחת בית השואבה סיום מסכת וכדו', וכן שמחת חתן וכלה בשבעת ימי המשתה... אבל שמחת נישואין אין להתיר לעשות בהיכל בתי כנסיות ובתי מדרשות, זולת בבתי מדרשות הפרטיים שנעשו בתנאי מפורש שאינם אלא בית ועד לתלמידי חכמים..."

ילקוט יוסף

בספר ילקוט יוסף בהלכות קריאת התורה ובית הכנסת סימן קנא - דיני קדושת בית הכנסת סעיף יג' כתב: **"אסור לנגן בכינור ועוגב וכיוצא באלה, בבית הכנסת, בשעת התפלה, אפילו בחול. וכל שכן בשבת. אבל אם עורכים בבית הכנסת סעודת מצוה מותר להביא לשם כלי שיר. וכן בחול המועד שיש מצוה לשמוח ברגל, וכדו', שמותר לנגן שם בכלי שיר. ובלבד שישמרו על הצניעות וקדושת המקום."**

קריאת עיתונים בבית הכנסת ובית המדרש

פסקי תשובות

כתב בספר פסקי תשובות: **"...ובזמננו יש להדגיש האיסור לקרוא עיתונים (חדידים) בבית הכנסת או בבית המדרש...ואל יאמר אדם הלא רבים וטובים אין מקפידים בכל זה ובוזהירות משיחה בטילה, ומה לי להתנהג כיהורא ולהקפיד בזה, מחשבות הבל הם, ואדרבה במקום שאין אנשים השתדל להיות איש, וכל יחיד ויחיד המקבל על עצמו ליזהר בכל ענינים אלו מרבה כבוד שמים והשראת השכינה ומעט מן האור דוחה הרבה מן החושך ונעשה כלי ראוי לקבל השפע הטוב שירד עליו מן השמים."**

ילקוט יוסף

בספר ילקוט יוסף הלכות קריאת התורה ובית הכנסת סימן קנא - דיני קדושת בית הכנסת בסעיף יד' כתב: **"הדבר ברור שיש למנוע קריאת עיתונים בתוך כותלי בית הכנסת (בדברי חולין), אף בעיתון שהתירו הרבנים לקרוא בו."**

ישיבה בדרך מכובדת

הבן איש חי

הבן איש חי שנה א' בפרשת יתרו אות ט' כתב על אופן הישיבה בבית הכנסת, שראה רבים מהספרדים שמקפידים מאוד שלא תהיה ישיבתם בדרך התנשאות: **"... וגם בתפילות דמיושב יזהר שלא יסמוך לאחוריו ולא לצדדין, ולא יפשוט רגליו ולא ירכיבם זה על גבי זה, אלא ישב באימה וכבוד, וכנזכר באחרונים ז"ל."**

קול ששון

המסכה

פרשת מטות

משה מזרז את העם למלחמת מדיין

כשבני ישראל היו על סף כניסתם לארץ ישראל. ידע משה רבנו שקרובה שעתו למות, משה רבנו התחנן אל ה' וביקש ממנו לבטל את גזרת מותו במרם יכנס לארץ ישראל. וביקש מהקב"ה להרשות לו לחיות ולהיכנס לארץ ישראל כדי שיוכל ללמד את התורה לישראל מתוך נחת ובכך יובטח שהתורה לא תשתכח מישראל.

הבטיח לו הקב"ה שלא ימות ככל אדם אלא יזכה למיתת נשיקה כמו אהרן אחיו. ובכל זאת לא התפייס משה ולא רצה למות. אמר לו ה': "מסכים אני להאריך את חיך ולתת לך לחיות אפילו אלפי שנים, אבל דע לך שכל זמן שאתה חי, לא ילחמו בני ישראל באויביהם ולא יכנסו לארץ המובטחת.

שמע זאת משה רבנו ואמר לה' שאם כך, הוא מוכן למות מיד, מפני שהוא מעדיף שבני ישראל ינקמו באויביהם ובשונאיהם ויכנסו לארץ ישראל. אמר לו הקב"ה, אם כן, נקום את נקמת ישראל במדיינים ואחרי כן תמות. ומשה רבנו, אפילו שידע שלאחר מלחמה זו עליו למות, לא השתהה כלל, להיפך, הוא פעל ברוחות רבה, ואפילו הכין אותם היטב וזירז ועודד לצאת למלחמה זו.

ה' מצווה את משה לנקום במדיין

המדיינים החטיאו את ישראל וגרמו לה' לכעוס עליהם ולנפילת עשרים וארבעה אלף איש מישראל, לכן יצא ישראל להילחם בהם.

עם המואבים שרצו לקלל את ישראל לא נלחמו בני ישראל מפני שמלכות בית דוד עתידה לצאת מרות המואבים. וגם מפני שהמואבים רצו לקלל את ישראל מתוך שפחדו מהם כשהתקרבו אל גבול ארצם. לעומת זאת הרי אל מדיין לא הגיעו בני ישראל ולא היה להם שום עניין בהם. ומדיין החטיאו אותם, רק מתוך שנאה ורשע, ומי שגורם לאדם לחטא רשע הוא יותר מזה שהורגו.

קרא משה אל פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ואמר הלו לאסוף את בני ישראל ולצאת למלחמה במדיינים. כשמסר פינחס את צו ה' לעם, לא רצו לשמוע ולצאת למלחמה באמרו: "שמענו את דבר ה' אל משה, וידעים אנחנו שאחרי המלחמה ימות משה, לכן לא נצא לקרב כדי שלא ימות משה מנהיגנו".

פינחס השיב למשה את דברי העם. הלך משה בעצמו ושיכנע את העם לצאת למלחמה - העם יצא למלחמה זו בקושי רב, כי ידעו שאחריה משה ילך לבית עולמו".

שאלות והפרשה

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ה' (המשך)

- ההלצו מאתכם אנשים לצבא" (לא) איזה חיילים לקח למלחמה זו?
  - חיילי "סירת" מאומנים היטב.
  - אנשים צדיקים.
  - אנשים חלשים, כדי להבליט את נם הניצחון.
  - אנשים ולא נשים.

- "ואם היו תהיה לאיש ונדרתה עליה" (ל) מי מפר נדרי נערה מאורסה?
  - או אביה או ארוסה.
  - אביה, היות ועדיין אינה נשואה.
  - ארוסה, היות וכבר אינה ברשות אביה.
  - רק חכם או בית דין.

- מדוע שלח משה למלחמה עם מדין את פינחס ולא את אלעזר הכהן?
  - המתחיל במצווה אומרים לו גמור.
  - לנקום את נקמת יוסף אבי אימו.
  - הוא היה משהו מלחמה.
  - כל התשובות יחד נכונות.

שאלה עפ"י פירוש הרמב"ן - כיתות ד' עד ה'

- מדוע שלח משה למלחמה עם מדין את פינחס ולא את אלעזר הכהן?
  - המתחיל במצווה אומרים לו גמור.
  - אומץ ליבו היה חשוב במלחמה זו.
  - לבהון אותו, אם הוא מתאים להיות מנהיג.
  - תשובות א' וב' נכונות.

שאלה עפ"י פירוש הספורנו - כיתות ז' ו ח'

- "...לכפר על נפשתינו לפני ה'" (פרק לא) לכפר על איזה חטא?
  - שמא הרגו במלחמה הפים מפשע.
  - שלקחו את הנשים בשבי.
  - שלא מיהו בחוטאים כבעל פעור.
  - כל התשובות יחד נכונות.

שאלות לכיתות א' עד ג' (חלקן מאוצרות התורה)

- מי ראוי להפר את הנדרים של נערה כשהיא עוד בבית אביה?
  - רק הרב המקומי.
  - אחיה הכבוד.
  - רק אמא שלה.
  - אביה.
- כמה ערי מקלט הבדיל משה רבנו?
  - שלושה, בעבר הירדן המזרחי.
  - שישה בעבר הירדן המזרחי.
  - שלושה בעבר הירדן המערבי.
  - יהושע הבדיל ערי מקלט, ולא משה.
- מדוע בקושי הסכימו בני ישראל לצאת למלחמה במדיין?
  - עדיין היו מאוהבים בבנותיהם.
  - ידעו שאחרי המלחמה משה ימות.
  - השבו שלא הוגן להילחם רק במדיין ולא כמואב.
  - א' וג' נכונות.
- מי הם המשת מלכי מדיין שהרגו ישראל לפי הרב?
  - אוי, רקם, צור, חור ורבע.
  - אוי, רקם, צור, חור ובלעם בן־בעור.
  - אוי, רקם, צור, חור ובלעם בן־בעור.
  - אוי, רקם, צור, חור וצרי.

שאלות עפ"י רש"י כיתות ד' עד ה'

- "ואסרה אפר בבית אביה בנעוריה" (ל) איזה נדרים מתיר אב לבתו?
  - נדרים שנדרה בביתו.
  - נדרים שנדרה בכית הכנסת.
  - נדרים שנדרה בהיותה ברשותו, אפילו לא בביתו.
  - ב' וג' נכונות.

התשובות הנכונות פרשת בלק הם:

1-ג' 2-ב' 3-ב' 4-ד' 5-ג' 6-א' 7-א' 8-ג' 9-א' 10-א'

לימוד פורה ומהנה

ברכות מעומק הלב לנכדתנו היקרה הילה זהבה בן שלוש הי"ו ולמשפחתה לרגל הגיעו למצוות. יהי רצון שיוצר המאורות יאיר דרכך, וישלח ברכה בכל מעשי ידך לטובה ותעבדי את ה' בשמחה, אהבת תורה ויראת שמים ותמצאי חן ושכל טוב בעיני אלוקים ואדם.